

Depremzedelere verilecek bedelsiz barınma hizmetlerinin vergisel sonuçları ile depremde etkilenen illerimizde yapılan akaryakıt satışlarındaki belge düzeni hakkında

Tarih: 09/02/2023
Sayı: VUK-150 / 2023-1

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı
VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ/150

Konusu: Depremzedelere verilecek bedelsiz barınma hizmetlerinin vergisel sonuçları ile depremde etkilenen illerimizde yapılan akaryakıt satışlarındaki belge düzeni hakkında

Tarihi : 9/2/2023

Sayısı : VUK-150 / 2023-1

1. Giriş:

6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta meydana gelen ve 10 ili kapsayan deprem felaketinin ardından Bakanlığımıza intikal eden talepler dikkate alınarak, depremzedelere verilecek bedelsiz barınma hizmetlerinin vergi kanunları karşısındaki durumunun netleştirilmesi ile depremde etkilenen illerimizde yapılan akaryakıt satışlarındaki belge düzeni ile ilgili yetki kullanımı bu sirkülerin konusunu oluşturmaktadır.

2. Depremzedelere Verilecek Bedelsiz Barınma Hizmetleri:

Başkanlığımıza intikal eden olaylardan, deprem felaketinden etkilenen kişilere İl AFAD müdürlükleri tarafından koordine edilerek konaklama tesisleri tarafından bedelsiz barınma hizmetlerinin sağlanması durumunda ortaya çıkan vergisel yükümlülükler konusunda tereddütler olduğu anlaşılmış olup, konuya ilişkin aşağıdaki açıklamaların yapılması uygun bulunmuştur.

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3 üncü maddesinin (B) fıkrasında, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu, vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin yemin hariç her türlü delille ispatlanabileceği, vergiyi doğuran olayla ilgili tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesinin ispatlama vasıtası olarak kullanılamayacağı, iktisadi, ticari ve teknik icaplara uymayan veya olayın özelliğine göre normal ve mutad olmayan bir durumun iddia olunması halinde ispat külfetinin bunu iddia eden tarafa ait olduğu hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, 213 sayılı Kanunun 227 nci maddesinde, "Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir." hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde yer alan veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak kullanılma zorunluluğu getirilen belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, mezkûr Kanunun;

- 229 uncu maddesinde, "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.",

- 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde, "5. Fatura, malın teslimi veya

hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenlenir. Hazine ve Maliye Bakanlığı; mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkilidir. Bu süreler içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır.",

- 232 nci maddesinin birinci fıkrasında, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

1.Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;

2.Serbest meslek erbabına;

3.Kazançları basit usulde tesbit olunan tüccarlara;

4.Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;

5.Vergiden muaf esnafa.

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.",

hükümleri yer almaktadır.

Yine aynı Kanunun 267 nci maddesinde; emsal bedelin tanımı yapıldıktan sonra nasıl hesaplanacağı ile hangi sıra ve esaslar dahilinde uygulanacağı üç bent halinde sayılmıştır.

Diğer taraftan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun;

-1 inci maddesinde Türkiye'de ticarî, sınaî, ziraî faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olduğu,

-20 nci maddesinde, teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu ve bedelin, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade ettiği,

-27 nci maddesinde, bedeli bulunmayan veya bilinmeyen işlemler ile bedelin mal, menfaat, hizmet gibi paradan başka değerler olması halinde matrahın işlemin mahiyetine göre emsal bedeli veya emsal ücreti olduğu ve emsal bedeli ve emsal ücretinin Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tespit olunacağı

düzenlenmiştir.

Öte yandan, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 34 üncü maddesinde otel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart otel, misafirhane, kamping, dağ evi, yayla evi gibi konaklama tesislerinde verilen geceleme hizmeti ile bu hizmetle birlikte satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan diğer tüm hizmetlerin (yeme, içme, aktivite, eğlence hizmetleri ve havuz, spor, termal ve benzeri alanların kullanımı gibi) konaklama vergisine tabi olduğu, vergiyi doğuran olayın bu hizmetlerin sunulması ile meydana geldiği ve söz konusu verginin matrahının verginin konusuna giren hizmetler karşılığında, katma değer vergisi hariç, her ne suretle olursa olsun alınan veya bu hizmetler için borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamı olduğu hüküm altına alınmıştır.

Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliğinin "Matrah " başlıklı V-A. bölümünde, tesisi

işletenler ile yakınlarına, personeline veya üçüncü kişilere bedelsiz verilen konaklama hizmetinde matrah olarak emsal bedelin esas alınacağı açıklanmıştır.

Konu yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde değerlendirilmiş olup, il AFAD müdürlükleri koordinasyonunda ilgili konaklama tesislerince depremzedelere verilecek olan bedelsiz barınma hizmetlerinin, afetin getirdiği olağanüstü şartlardan doğan bir zorunluluk gereği bedelsiz verileceği anlaşıldığından, bu hizmetlerde, emsal bedelin sıfır (bedelsiz) olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, 6/2/2023 tarihli depremde etkilenen kişilere verilecek bedelsiz barınma hizmetleri için düzenlenecek faturalarda, işlemin mahiyetine ilişkin açıklamalara (6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremde etkilenen 10 ildeki vatandaşlara verilen bedelsiz barınma hizmetleri) yer verilmek ve barınma hizmet bedelinin sıfır (bedelsiz) olarak gösterilmek suretiyle düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca emsal bedeli sıfır olan söz konusu hizmetler dolayısıyla katma değer vergisi ve konaklama vergisinin hesaplanmayacağı ve bu hizmetler nedeniyle barınma hizmeti verenlerce yapılan harcamaların gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabileceği tabiidir.

3. Depremde Etkilenen İllerimizde Yapılan Akaryakıt Satışlarındaki Belge Düzeni:

Genel hayatı olumsuz etkileyen şartların ortadan kaldırılması ve afetzedeye vatandaşlarımızın acil ihtiyaçlarının karşılanması için, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesi ile 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetki kapsamında, bu illerimizde yapılan akaryakıt satışlarındaki belge düzenine ilişkin olarak, aşağıda açıklanan şekilde işlem tesis edilmesi uygun görülmüştür.

3.1. Seyyar Olarak Akaryakıt Satışı Yapılması Halinde

Akaryakıt satışı yapılmasına imkân tanıyan üzerinde tank, pompa vb. tesisatı bulunan ancak ödeme kaydedici cihazlara bağlı olmayan seyyar istasyonlar veya tankerler aracılığıyla akaryakıt satışı yapılması durumunda;

a) Akaryakıt satışı sonrasında 213 sayılı Kanunda yer alan belgelerden herhangi birinin düzenlenmesine gerek bulunmamakta olup yapılan satışlar için gün sonunda "muhtelif müşteriler" ibareli bir fatura düzenlenebilecektir.

b) Müşterinin kendisine yapılan satış işlemi için belge talep etmesi halinde ise, 213 sayılı Kanunun belge düzenine ilişkin hükümlerinde yazılı belgeler (fatura, perakende satış fişi gibi) kullanılabilir.

3.2. Akaryakıt İstasyonlarında Bidon, Varil Gibi Eşyalara Akaryakıt Satışı Yapılması Halinde

Akaryakıt istasyonlarında doğrudan taşıtlara yapılmayıp bidon, varil gibi eşyalara yapılan akaryakıt satışları için düzenlenecek fişlerde, ödeme kaydedici cihazların T.C. kimlik numarası/vergi kimlik numarası ya da plaka bilgisi alanına sadece "2" rakamının girilmesi yeterli olacaktır.

3.3. Akaryakıt Pompa Ödeme Kaydedici Cihazların Çalışmaması Halinde

Akaryakıt istasyonlarında bulunan akaryakıt pompa ödeme kaydedici cihazların veya sistemin çalışmaması durumunda, akaryakıt satışı sonrasında 213 sayılı Kanunda yer alan belgelerden herhangi biri düzenlenmeyecek, ancak yapılan satışlar için gün sonunda "muhtelif müşteriler" ibareli bir fatura düzenlenecektir.

Diğer taraftan, müşterinin bu satış için belge talep etmesi durumunda ise, 213 sayılı Kanunun belge düzenine ilişkin hükümlerinde yazılı belgeler (fatura, perakende satış fişi gibi) kullanılabilir.

Duyurulur.

Bekir BAYRAKDAR
Gelir İdaresi Başkanı

